

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET

VIJEĆE

Odlukom Vijeća Filozofskog fakulteta, br. ~~01-132~~, od 8. II 2017. godine, imenovana je Komisija za ocjenu magistarskog rada, pod naslovom *Uticaj Turskog poslanstva na Cetinju na crnogorsko-turske diplomatske odnose od 1789. do 1912. godine*, kandidata Jovana Muhadinovića.

U skladu sa članom 29. stav 1. Pravila studiranja na posdiplomskim studijama, Komisija podnosi sledeći

IZVJEŠTAJ

O MAGISTARSKOM RADU

KRATKI PRIKAZ RADA

Magistarski rad kandidata Jovana Muhadinovića *Uticaj Turskog poslanstva na Cetinju na crnogorsko-turske diplomatske odnose od 1789. do 1912. godine*, obuhvata 117 stranica teksta, pisan je u Times New Roman 12, proreda 1,5. Kandidat je koristio arhivsku građu Državnog arhiva Crne Gore, fond Ministarstvo inostrani djela, arhivsku građu Arhivsko bibliotečkog odjeljenja Narodnog muzeja Crna Gore, Fond Nikola I, arhivsku građu Osmanskog arhiva vlade republike Turske, fondove Dahileye Nazareti, Mektubi Kalemi, Dahileye Nezareti, Sicili-i Ahval Defterleri, Irade, Dahiliye, Irade, Hususi, Yldiz Esas Evraki i dr. Osim arhivske građe Muhadinović je

koristio literaturu, kao onu domaće provinijencije tako i tursku i englesku (ukupno 60 bibliografskih jedinica), kao i štampu koja prati navedeni vremenski okvir. Magistarski rad podijeljen je na deset poglavlja.

Na početku rada, dat je Uvod u kome kandidat daje podatke da je Crna Gora imala svoje prvo diplomatsko predstavništvo u Osmanskom carstvu još 1863. godine. Bila je to konzularna agencija u Skadru koja je radila uz prećutno priznanje osmanskih vlasti iako Crna Gora nije tada bila legitimni politički subjekt na međunarodnoj sceni.

U prvom poglavlju kandidat piše o otvaranju Turskog poslanstva na Cetinju 1879. godine. Specifično je, da je Osmansko carstvo otvorilo prvo svoje poslanstvo na Cetinju prije bilo koje druge zemlje. Crna Gora, imala je takođe svoje prvo diplomatsko predstavništvo u Carigradu. Bilo je to jedino poslanstvo Crne Gore u nekoj zemlji sve do 1913. kada je otvoreno u Beogradu. Ove činjenice dovoljno govore kolika je pažnja poklanjana diplomatskim odnosima sa Osmanskim carstvom. Kroz ovaj rad prvi put se susrećemo sa turskom arhivskom građom koja upotpunjuje naša dosadašnja saznanja o tome koliko su dvije zemlje bile zainteresovane da kroz uspostavljanje diplomatskih odnosa regulišu svoje međusobne sporove. Upravo, u drugom poglavlju koje nosi naslov Uloga poslanstva u realizovanju odluka Berlinskog kongresa kolega Muhadinović daje obilje novih činjenica koje rasvjetljavaju pitanje predaje novih teritorija Crnoj Gori i koliku je ulogu tursko poslanstvo odigralo u tome. Kroz dosadašnju literaturu imali smo priliku da crnogorsko-turske sporove sagledavamo kroz intervenciju velikih sila. Osim pitanja granica u periodu neposredno poslije Berlinskog kongresa u crnogorsko-turskim najaktuelnije je bilo pitanje regulisanje prava turskih podanika u Crnoj Gori. Toj temi kandidat je posvetio treće poglavlje. On daje podatke zasnovane na arhivskoj građi koliko se stanovnika islamske vjeroispovijesti iselilo iz Crne Gore poslije 1878. godine. Takođe, on se veoma umješno uz korišćenje relevantne arhivske građe i literature upušta u analizu zašto se oni iseljavaju iako su odlukom Berlinskog kongresa garantaovana njihova građanska i imovinska prava, a ista im je garantaovao i knjaz Nikola. Upravo po ovom pitanju po prvi put dolazi do intenzivnije saradnje turskog poslanstva i crnogorskog dvora. Tursko poslanstvo prosleđivalo je crnogorskim vlastima želbe svojih podanika i zahtijevalo da se

iste riješe. Iz mnoštva činjenica vidimo da su zvanične crnogorske vlasti pokušavale da im izađu u susret ali razne zloupotrebe su sprovedene od lokalnih činovnika i mimo znanja crnogorskog dvora.

Da ovdje ne bi davali analizu svih poglavlja istaćemo još da u periodu od prve posjete knjaza Nikole Carigradu dolazi do uspostavljanja skladnih odnosa sa Osmanskim carstvom i to će biti tako do 1909. godine. Jovan Muhadinović je je taj period obradio kroz prizmu ne samo diplomatskih već i ekonomskim odnosa. Tursko poslanstvo na Cetinju izdejtvovalaće prvu posjetu knjaza Nikole Carigradu 1883. a drugu 1889. godine. Ove posjete imale su veliki značaj. Po prvi put zvaničnici dvije zemlje ne razgovaraju samo o spornim političkim pitanjima već se moglo pristupiti i pokretanju pitanja razvoja trgovačkih odnosa a još jednom pitanju koje je pokrenulo crnogorsko poslanstvo u Carigradu a to je pitanje regulisanja toka rijeke Bojane, tzv *Bojansko pitanje*. Ova poglavlja bi posebno istakli kao značajna jer obiluju mnoštvom korišćene turske arhivske građe kao i interesantnim prilizoma iz turske štampe o posjetama knjaza Nikole Carigradu.

Period skladnih odnosa trajaće kao što smo istakli do 1909. godine, kada se ti odnosi remete zbog pomoći Crne Gore ustanicima protiv turske vlasti u Sjevernoj Albaniji. Tursko poslanstvo redovno šalje izvještaje u Carigrad o toj saradnji Crne Gore sa ustanicima i traži instrukcije za svoje djelovanje. Crnogorski dvor tu pomoć je negirao i pokušavao da dokaže da Crna Gora samo pruža utočište malisorskim izbjeglicama. Ovo pitanje obrađeno je u devetom poglavlju. Pomoć malisorskim ustanicima nadovezuje se na stvaranje Balkanskog saveza. Crna Gora više nije imala argumenata da brani svoje diplomatske poteze, rat je bilo na pomolu. Prekid diplomatski odnosa tema je posljednjeg poglavlja ovog magistarskog rada.

Na kraju su data zaključna razmatranja u kojima kandidat sumira rezultate rada i daje jasne i utemeljene ishode istraživanja.

ZAVRŠNA OCJENA

Komisija smatra da je Jovan Muhadinović temu obradio na adekvatan način, primjenjujući odgovarajuće naučne metode i koristeći dostupnu arhivsku građu i literaturu, kako bi napisao jedan kvalitetan i sadržajan rad. Komisija daje pozitivnu ocjenu rada i predlaže Vijeću Filozofskog fakulteta da usvoji Izvještaj i odobri javnu odbranu magistarskog rada: *Uticaj Turskog poslanstva na Cetinju na crnogorsko-turske diplomatske odnose od 1879. do 1912. godine.*

KOMISIJA:

Prof. dr Nada Tomović, mentor

Nada Tomović

Prof.dr Šerbo Rastoder, predsjednik Komisije

Šerbo Rastoder

Prof.dr Nenad Perošević, član Komisije

Nenad Perošević

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIMLJENO: 28.02.2018.			
ORG. JEL.	BROJ	PRILOG	VRIEDNOST
01	209		

Studijski program za istoriju
Vijeću Filozofskog fakulteta

PREDLOG KOMISIJE ZA ODBRANU MAGISTARSKOG RADA

Tema magistarskog rada **Uticaj Turskog poslanstva na Cetinju na crnogorsko-turske diplomatske odnose od 1879. do 1912. godine.**

Kandidat: Jovan Muhadinović

Predlog Komisije:

1. Prof. dr Nada Tomović, Filozofski fakultet Nikšić
2. Prof. dr Šerbo Rastoder, Filozofski fakultet Nikšić
3. Prof. dr Rade Raspopović, Istorijski institut Podgorica

Doc. dr. Rade Šarović

